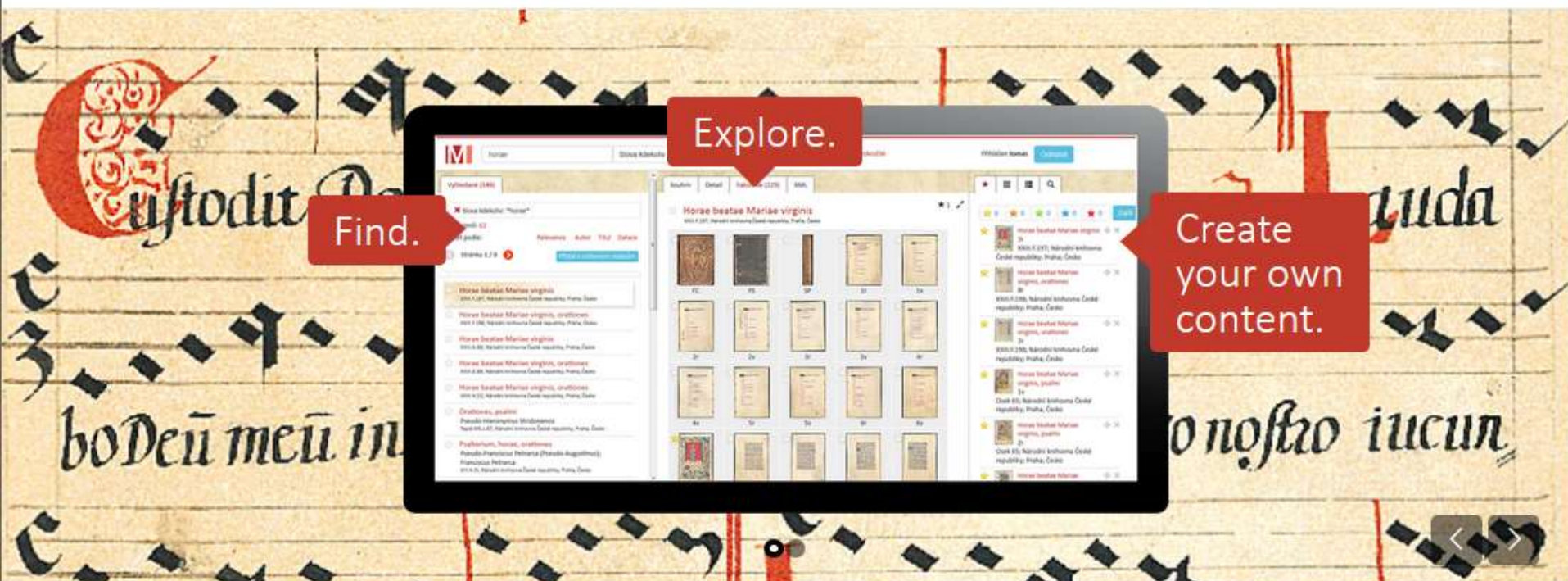

Vývoj a využití plnotextových edic historických dokumentů v Manuscriptoriu

Kritické nebo pragmatické edice?

Tomáš Klimek, Národní knihovna ČR

Olga Čiperová, AiP Beroun s.r.o.

My Library

Creative space for your research and study

The features of our personal digital library allow you to

Virtual Documents

Put your own document together

You can create your own virtual document from images

Favourite Items

Quick access to your favorite documents, pages

You can use five color categories to mark documents or

Obsah úvod k plnotextovým edicím v digitální oblasti

Rozdíl mezi edicí v tištěném a digitálním prostředí

- uzavřenost x otevřenost textu
- vyhledávání textů a obsažených informací nezávislé na tradiční knihovnické klasifikaci
- větší variabilita typů edic publikovaných v digitálním prostředí (kritické, semikritické, pragmatické)
- možnosti kolaborativní práce

Obeční úvod k plnotextovým edicím v digitální oblasti

Možnosti a výhody digitálního prostředí

- intertextuální a intratextuální poznámky
- digitální srovnávání textů
- napojení na vnější informační databáze – mj. databázové záznamy (osoby, události) a možnost reprezentace na mapách
- reprezentace fluidity - koncept vrstvených edic

Obsahový úvod k plnotextovým edicím v digitální oblasti

Obtíže a výzvy digitálního prostředí

- autorský zákon
- role institucí a nakladatelských domů

Současný stav v oblasti edic historických textů - 2018

- pokračující tištěná produkce edic
- zdigitalizované tištěné edice, částečně zpřístupněné (Google Books, CMS)
- plné texty rozptýlené v různých zdrojích na webu (Documenta Catholica, Bibliotheca Augustana)

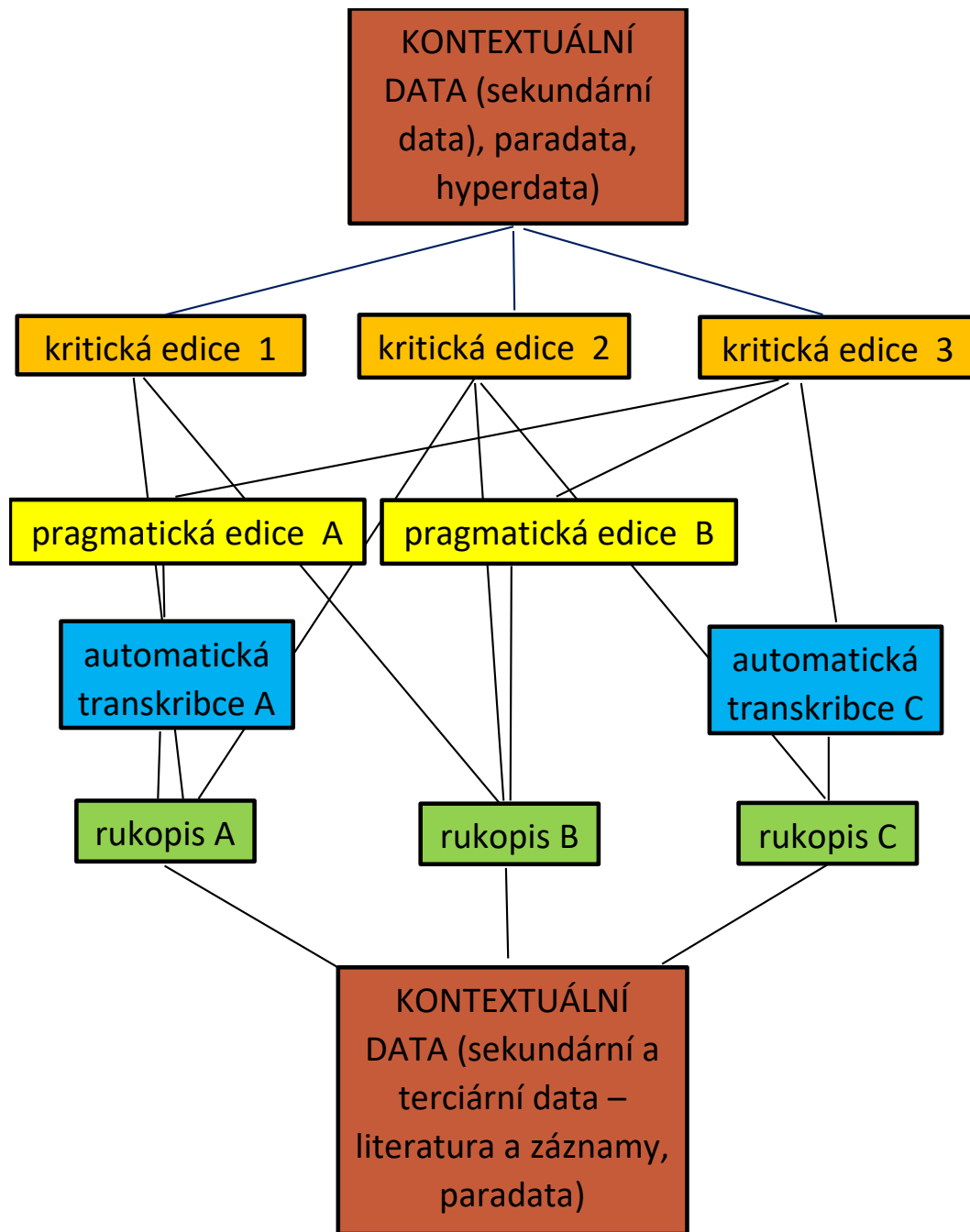
Současný stav - 2018

- decentralizovaná úložiště s omezenými možnostmi vyhledávání (budování lokálních zdrojů)
- přetrvávající svázanost dat s jejich prezentací

Jeffrey C. Witt (Loyola University Maryland) – Data a prezentace jsou v klasickém prostředí spojovány, což vede k omezenému specifickému využití dat.

Možnosti změny

- inventura dostupných výstupů
- centralizace zdrojů a jejich propojení s kvalitním vyhledávačem
- využití automatizace (OCR, HTR)
- publikace všech typů výstupů rozdílného zaměření i kvality zpracování
- napojení na původní zdrojové dokumenty
- postupná defragmentace edic a vytvoření sítě nových vazeb odpovídajících zdrojovým dokumentům

Postup a úkoly v Manuscriptoriu

- shromáždit dostupnou a publikovatelnou produkci
- vytvořit vyhledávací systém
- napojit edice na relevantní zdigitalizované originální dokumenty
- popisovat/vytvářet vazby mezi texty a dokumenty (napojení na terciární data, popisná data)
- postupně zlepšovat kvalitu za pomoci vlastních zdrojů i crowdsourcingu

Nevýhody

- heterogenní korpus s daty rozdílné kvality a/nebo informační hloubky
- propojování různých čtení

Výhody

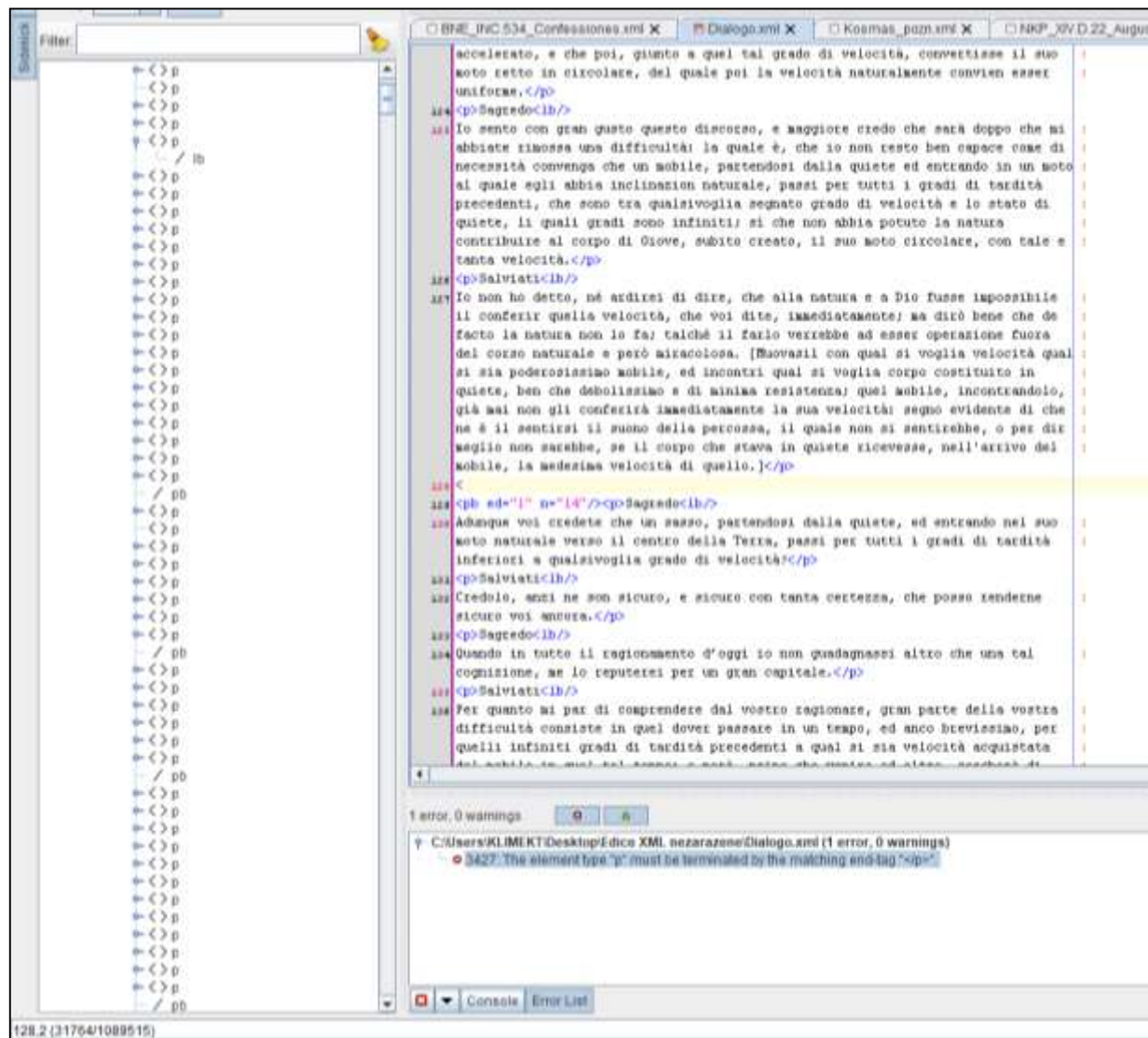
- rychlost přípravy
- možnost zapojení studentů
- rychlé zlepšení vyhledávání (srov. s Google Books)
- umožnění inventury (možnost přehlédnout zachované textové dědictví)
- nový zdroj inspirace (čitelná i z kritických edic – ale tady zřetelnější)
- možnosti crowdsourcingu (viz Monasterium)
- přenos odpovědností
- možnost doladování do budoucna (revize/ obohacení mark-upu/ korelace k více jednotkám/ překlady)

Realizace v MNS – externí edice

Import publikovatelných edic historických textů do Manuscriptoria

- formát TEI P5
- xml editory (Jedit)

Realizace v MNS – edice v xml

Realizace v MNS – externí edice

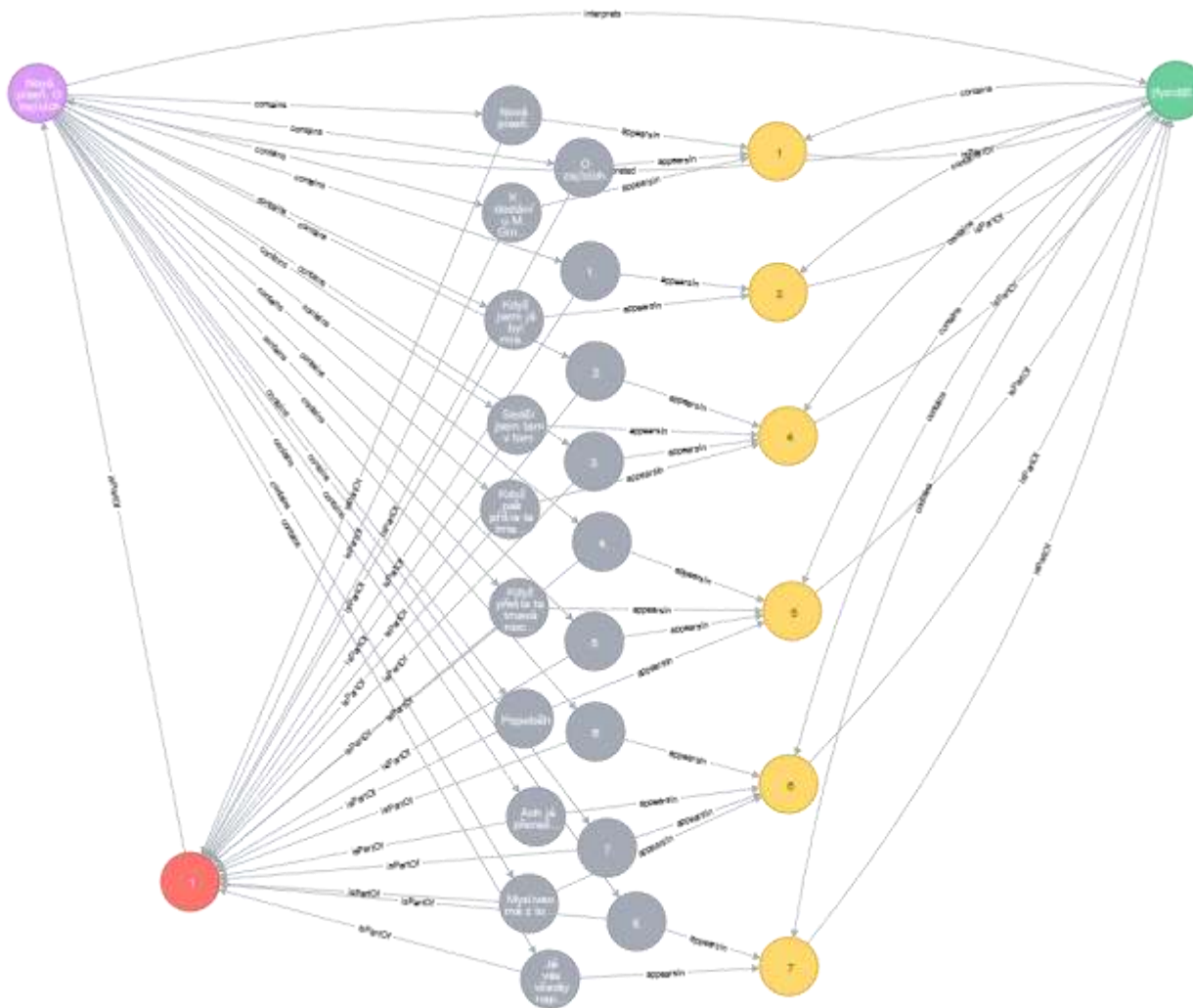
Import publikovatelných edic historických textů do Manuscriptoria

- formát TEI P5
- xml editory (Jedit)

Propojení importovaných edic s digitalizovanými dokumenty

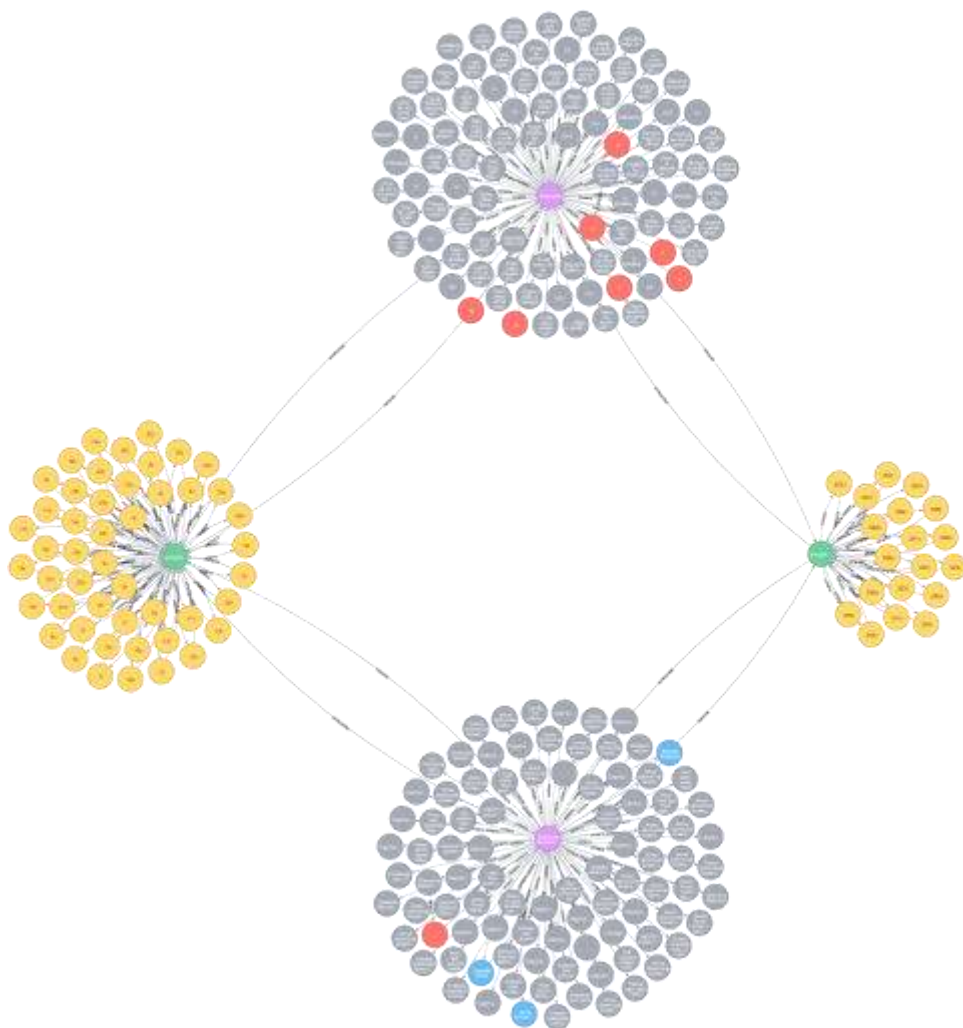
- grafová databáze propojená s Manuscriptoriem

Realizace v MNS – grafová databáze

Edice
Fragment
Stránka
Oddíl
Předloha

Realizace v MNS – grafová databáze

Edice
Fragment
Stránka
Oddíl
Předloha
Osoba

Realizace v MNS – grafová databáze

Grafová databáze plných textů (VaV 2017)

- vstup z Digitální knihovny
 - záložka Související dokumenty
- vyhledávání a prohlížení plných textů v navazující aplikaci

Realizace v MNS – Digitální knihovna

Vyhledané 5

✖ Tituly: v* nově* rozmnožená*

Přidat k oblíbeným dotazům

★ Konvolut českých tisků
Franta; Albrecht, mistr
AC VI 81; Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha; Praha; Česko;
Zdroj: Sdružený obrazový repozitář NK ČR

☆ W nowě rozmnožená Knjžka, w kteréž se spatřuje, kterak mnohonásobné a rozličné gjdla chutně wařiti, smažiti a pecti se magj, těž pak wsseliké Passtyky zadělati, dorty a giné rozmanité Konfekty připraw ...
28 F 7; Knihovna národního muzea v Praze; Praha; Česká republika;
Zdroj: Retrokonverze Knihopis

SouhrnDetailFaksimile (305)Související (6)XMLPoznámky

☆ Konvolut českých tisků
Franta; Albrecht, mistr
AC VI 81; Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha; Praha; Česko;
Zdroj: Sdružený obrazový repozitář NK ČR

▼ O dokumentu

Titul	Konvolut českých tisků
Autor	Franta Albrecht, mistr
Odpovědnost	Franta Albrecht, mistr
Datace	1760-1766
Jazyk	cze
Forma dokumentu	codex

Realizace v MNS – Digitální knihovna

Tituly

Hledat

Zpřesnit

Vyhledávací nástroje

Vyhledané 5

✖ Tituly: v* nově* rozmnožená*

Přidat k oblíbeným dotazům

★ Konvolut českých tisků
Franta; Albrecht, mistr
AC VI 81; Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha; Praha; Česko;
Zdroj: Sdružený obrazový repozitář NK ČR

☆ W nově rozmnožená Knjžka, w kteréž se spatřuge, kterak mnohonásobné a rozličné gjdla chutně wařiti, smažiti a pecti se magj, těž pak wsseliké Passtyky zadělati, dorty a giné rozmanité Konfekty připraw ...
28 F 7; Knihovna národního muzea v Praze; Praha; Česká republika;
Zdroj: Retrokonverze Knihopis

SouhrnDetailFaksimile (305)Související (6)XMLPoznámky

☆ Konvolut českých tisků
Franta; Albrecht, mistr
AC VI 81; Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha; Praha; Česko;
Zdroj: Sdružený obrazový repozitář NK ČR

▼ Související plné texty

Zde uvádíme edice plných textů, které se vztahují k tomuto dokumentu. Může jít o přepisy plných textů, překlady apod. vztahující se k dokumentu přímo, případně může jít o edice, které se vztahují k jiným exemplářům s příbuzným textem.

Upozornění: databáze plných textů je dostupná pro účely testování v režimu poloprovozu.

- Lekařství konská jistá a dokonale skušená (cs, elektronická edice)
- Lucidář, totiž knížka osvěcující a otvírající smysl... (cs, elektronická edice)
- Pranostika sedlská, neb knížka o povětrí... (cs, elektronická edice)
- Pranostika nová... (cs, elektronická edice)
- V nově rozmnožená knížka kuchařská... (cs, elektronická edice)

Realizace v MNS – grafová databáze

The screenshot displays the Manuscriptorium (MNS) web application interface. At the top, there is a red header bar with a back arrow, the 'M' logo, a search bar labeled 'Vyhledávání', and a magnifying glass icon. Below the header, a blue navigation bar contains a hamburger menu icon and the text 'V nově rozmnožená knížka kuchařská...'. To the right of this bar are icons for sharing, bookmarking, and closing. The main content area shows a search result for a historical recipe book. The first entry is highlighted with a red box and a red circle containing the number '1'. This entry contains the text: 'V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje, kterak mnohénásobné a rozličné jídla chutné **vařiti**, smažiti a **pécti** se mají a jak všeliké paštiky zadělávati, dorty a jiné rozmanité konfekty připravovati, neméněji rozdílně z cukru věci dělati můžeš.' Below this entry is another text block: 'Všem paním, pannám a milovníkům takového strojení k pohodlnému užívání z německé řeči na česko nyní v nově bedlivě přeložená a vytištěná.' followed by 'V Praze u Karla Jozefa Jaurnicha 1763.' The next entry is titled 'I. Hovězí maso vařiti.' and contains the text: 'Dadouce hovězí maso do vody, nech asi půl hodiny **močiti**, pak ho dobře vymej, vezmi ke třem **librám** hrst soli, a když se počne **vařiti**, vyšlemůj ho dobře, pak přidej bobku, zázvoru a petržele a nech tři hodiny pořád **vařiti**, pozoruj však, ať nekypí.' The final entry is titled '2. Maso v vlaské jíše s zelenými bylinkami.' On the right side of the content area, there is a vertical scroll bar with red circular markers, each containing the number '1', indicating the position of each entry.

< M Vyhledávání 🔍

☰ V nově rozmnožená knížka kuchařská... 🔗 📑 ✕

V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje, kterak mnohénásobné a rozličné jídla chutné **vařiti**, smažiti a **pécti** se mají a jak všeliké paštiky zadělávati, dorty a jiné rozmanité konfekty připravovati, neméněji rozdílně z cukru věci dělati můžeš.

Všem paním, pannám a milovníkům takového strojení k pohodlnému užívání z německé řeči na česko nyní v nově bedlivě přeložená a vytištěná.

V Praze u Karla Jozefa Jaurnicha 1763.

I. Hovězí maso vařiti.

Dadouce hovězí maso do vody, nech asi půl hodiny **močiti**, pak ho dobře vymej, vezmi ke třem **librám** hrst soli, a když se počne **vařiti**, vyšlemůj ho dobře, pak přidej bobku, zázvoru a petržele a nech tři hodiny pořád **vařiti**, pozoruj však, ať nekypí.

2. Maso v vlaské jíše s zelenými bylinkami.

Realizace v MNS – grafová databáze

<

M

Vyhledávání

Q

V nově rozmnožená knížka kuchařská...

84r

V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje, kterak mnohénásobné a rozličné jídla chutné **vařit**, smažit a **péct** se mají a jak všeliké paštiky zadělávati, dorty a jiné rozmanité konfekty připravovati, neméněji rozdílně z cukru věci dělati můžeš.

Všem paním, pannám a milovníkům takového strojení k pohodlnému užívání z německé řeči na česko nyní v nově bedlivě přeložená a vytištěná.

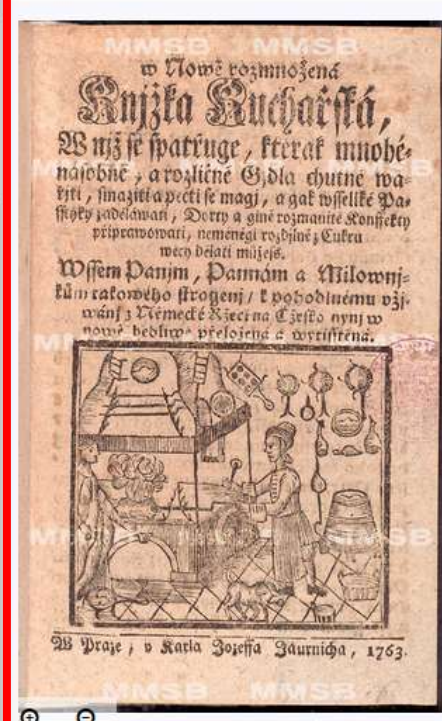
V Praze u Karla Jozefa Jaurmicha 1763.

I. Hovězí maso vařiti.

Dadouce hovězí maso do vody 1 / 18 > pak ho dobře vymej, vezmi

AC VI 81 - 84r

V nově rozmnožená knížka kuchařská

V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje, kterak mnohénásobné a rozličné jídla chutné **vařit**, smažit a **péct** se mají a jak všeliké paštiky zadělávati, dorty a jiné rozmanité konfekty připravovati, neméněji rozdílně z cukru věci dělati můžeš.

Všem paním, pannám a milovníkům takového strojení k pohodlnému užívání z německé řeči na česko nyní v nově bedlivě přeložená a vytištěná.

V Praze u Karla Jozefa Jaurmicha 1763.

96 / 223

Realizace v MNS – grafová databáze

Informace

Tvůrce: Zápotocká, Pavlína

Jazyk: cs

Titul: V nově rozmnožená knížka kuchařská...

Typ: elektronická edice

Autoři

Lehečka, Boris

Zápotocká, Pavlína

Předlohy

Signatura: AC VI 81

Knihovna: Strahovská knihovna

Místo uložení: Praha

Země: Česko

Vyhledávání

V nově rozmnožen...

V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje, kterak mnohénásobné a rozličné jídla chutné **vařiti**, smažiti a **pécti** se mají a jak všeliké paštiky zadělávati, dorty a jiné rozmanité konfekty připravovati, neméněji rozdílně z cukru věci dělati můžeš.

Všem paním, pannám a milovníkům takového strojení k pohodlnému užívání z německé řeči na Česko nyní v nově bedlivě přeložená a vytištěná.

V Praze u Karla Jozefa Jaurnicha 1763.

1 / 18

Informace

Signatura: AC VI 81

Knihovna: Strahovská knihovna

Místo uložení: Praha

Země: Česko

Obsažené edice

Titul: V nově rozmnožená knížka kuchařská...

Typ: elektronická edice

Jazyk: cs

Titul: Pranostika nová...

Typ: elektronická edice

Jazyk: cs

Titul: Pranostika sedlská, neb knížka o povětrí...

Typ: elektronická edice

Jazyk: cs

Titul: Lucidář, totiž knížka

AC VI 81 - 84r

96 / 223

V nově rozmnožená knížka kuchařská, v níž se spatřuje

29.11.2018

Realizace v MNS – crowdsourcing

- tvorba edic přímo v Manuscriptoriu
 - nativní editační prostředí
 - práce s digitalizovanými dokumenty
 - transliterace, transkripce, překlady textů
 - označování a popis sémanticky či formálně významných částí digitalizovaných obrazů
- editace nově vytvořených edic

Realizace v MNS – crowdsourcing

The screenshot displays the Manuscripta Nova (MNS) crowdsourcing interface. At the top, there is a search bar with the text "Hledaný výraz" and a dropdown menu for "Slova kdekoliv". To the right of the search bar are buttons for "Hledat", "Zpřesnit", and "Vyhledávací nástroje". Further right, it says "Přihlášen crowdTest" and "Odhlásit".

Below the search bar, there is a section titled "Vyhledané" with a message: "Zatím nebyl položen žádný dotaz. Použijte některý z vyhledávacích formulářů." To the right of this message is a grid of manuscript folios. The grid is organized into rows and columns, with each folio labeled with a number and a letter (e.g., FC, FS, 1r, 1v, 2r, 2v, 3r, 3v, 4r, 4v, 5r, 5v, 6r, 6v, 7r, 7v, 8r, 8v, 9r, 9v). The folio labeled "1v" is highlighted with a red border. Above the grid, there is a title "[Franciscus de Abbatibus: Sermones varii]" and a subtitle "36/73; Archiv města Brna, fond svatojakubská knihovna; Brno; Česká republika". To the right of the title is a star icon and a "0" rating. Below the title, there are buttons for "Souhrn", "Detail", "Faksimile (259)", "Související (0)", "XML", and "Poznámky".

On the right side of the interface, there is a section for ratings. It includes a row of five colored stars (yellow, orange, green, blue, red) with a "0" next to each. Below this is a button labeled "Další". At the bottom of this section, it says "Zatím nemáte žádné oblíbené položky."

[Franciscus de Abbatibus: Serm...] | 1v

⏪
⏴
⏵
⏩
🔍
🔗
🗖
✖

+
-

✂

📄

⚙ Vyhledávací nástroje

Související (0)

XML

Poznámky

★ 0
✎

us: Sermones varii]

📖

ká knihovna; Brno; Česká republika

1r	1v	2r	2v
3r	3v	4r	4v
5r	5v	6r	6v
7r	7v	8r	8v

Realizace v MNS – crowdsourcing

Fulltext crowdsourcing

[Franciscus de Abbatibus: Sermones varii] -- kv -- pragmatická

[Franciscus de Abbatibus: Sermones varii] -- la -- pragmatická

Nová edice

Jazyk nové edice

Latin (la)

Typ nové edice

pragmatická

Vytvořit

Zrušit

Realizace v MNS – crowdsourcing

Fulltext crowdsourcing

[Franciscus de Abbatibus: Sermones vari] -- la -- kritická

Lyric.

tycyls nad fineti wstak sy mrtwyty den
tyeti zadamec smi: se: na: swaty
dusse weene dusse zadagu twe° smi: lowani
Isteteli sedy wsmutku wdozem skut
ku pomor a smi: se Swata Brogite
nawwyssi ty sy hodna wsi: eti y etwa ty.
zadamec smi: se nad nami. Wschale.
Lawnost welikonocini ra
dost gest vroci ni koryce!

Vybrat typ tvaru

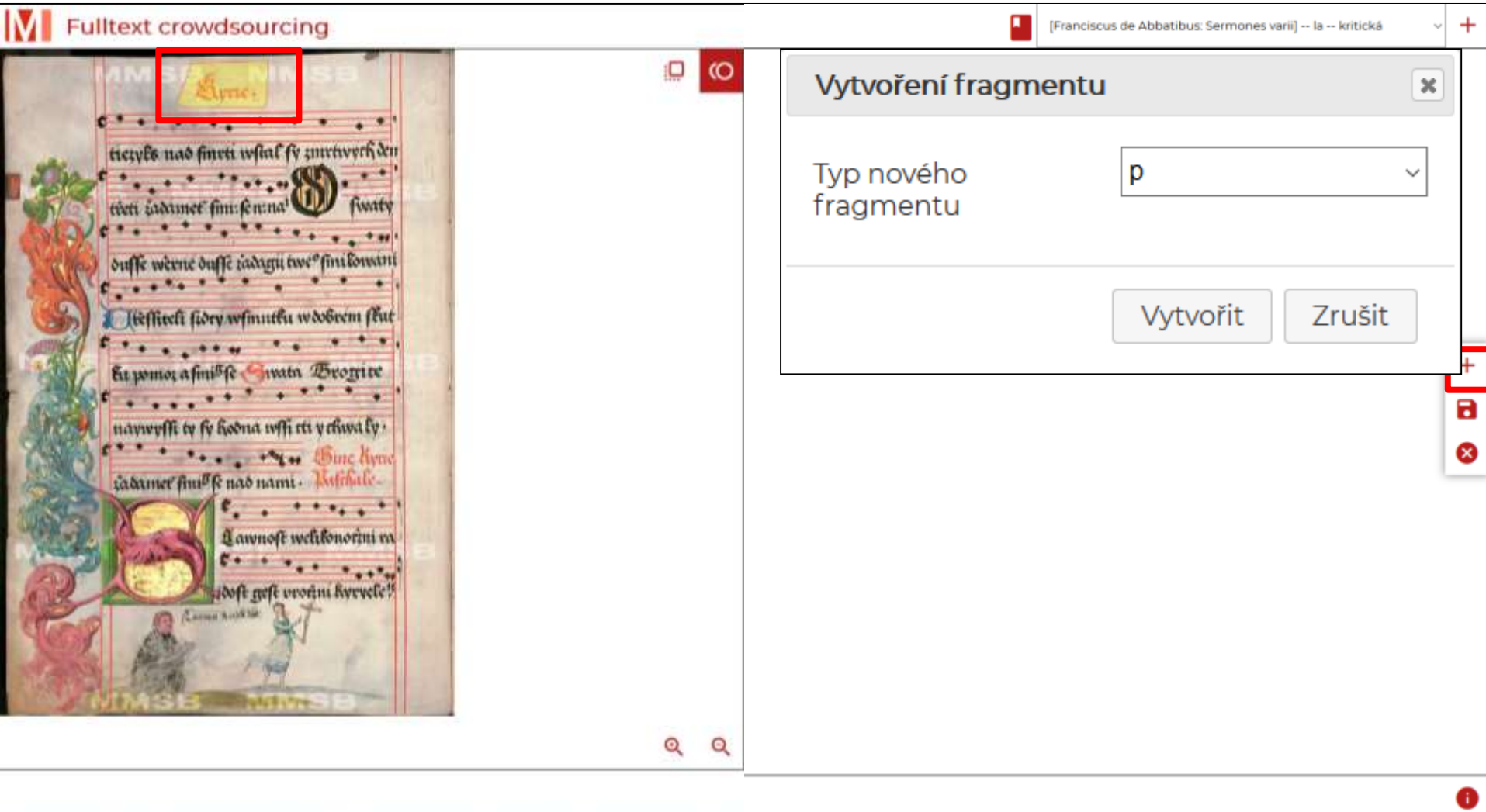
- Text
- Bordura
- Hudební notace
- Nadpis
- Obrázek
- Marginalia
- Tabulka
- Ostatní

Vytvořit Zrušit

Realizace v MNS – crowdsourcing

Realizace v MNS – crowdsourcing

The screenshot displays the Manuscriptorium (MNS) interface for full-text crowdsourcing. On the left, a manuscript page is shown with a red box highlighting a yellow label 'Syme.' at the top. The page contains Latin text in Gothic script with musical notation. A modal dialog titled 'Vytvoření fragmentu' (Creation of fragment) is open on the right, allowing users to create a new fragment. The dialog includes a dropdown menu for 'Typ nového fragmentu' (Type of new fragment) set to 'p', and two buttons: 'Vytvořit' (Create) and 'Zrušit' (Cancel).

Fulltext crowdsourcing

[Franciscus de Abbatibus: Sermones varii] -- la -- kritická

Vytvoření fragmentu

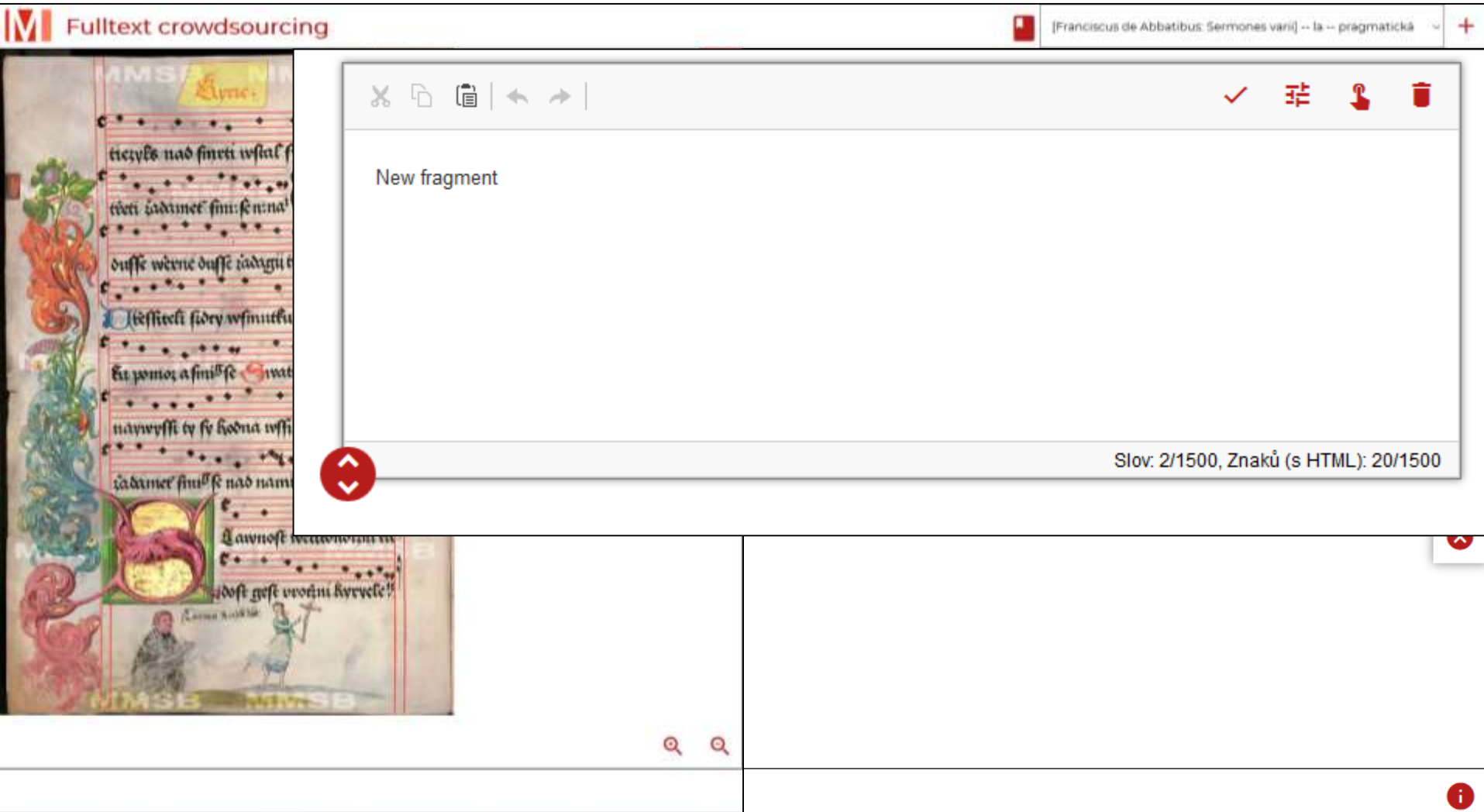
Typ nového fragmentu

p

Vytvořit Zrušit

Realizace v MNS – crowdsourcing

Fulltext crowdsourcing [Franciscus de Abbatibus: Sermones varii] -- la -- pragmatická

The interface displays a manuscript page on the left with musical notation and Latin text. A 'New fragment' editor is open in the center, showing a large text area and a status bar at the bottom indicating 'Slov: 2/1500, Znaků (s HTML): 20/1500'. The status bar also includes a red double arrow icon. The top right corner shows a red square icon and a plus sign. The bottom right corner features a red circle with a white 'i' icon.

tierys nad fineti wstaf f
tieti iadamer fin: se: na
dusse weene dusse iadagui t
Uessiteci fidry wfinutku
ku pomoz a finit se Swat
nawysfi ty sy hodna wffi
iadamer finit se nad nam
Lawnost weenowam in
idost gest wroam kyrele

New fragment

Slov: 2/1500, Znaků (s HTML): 20/1500

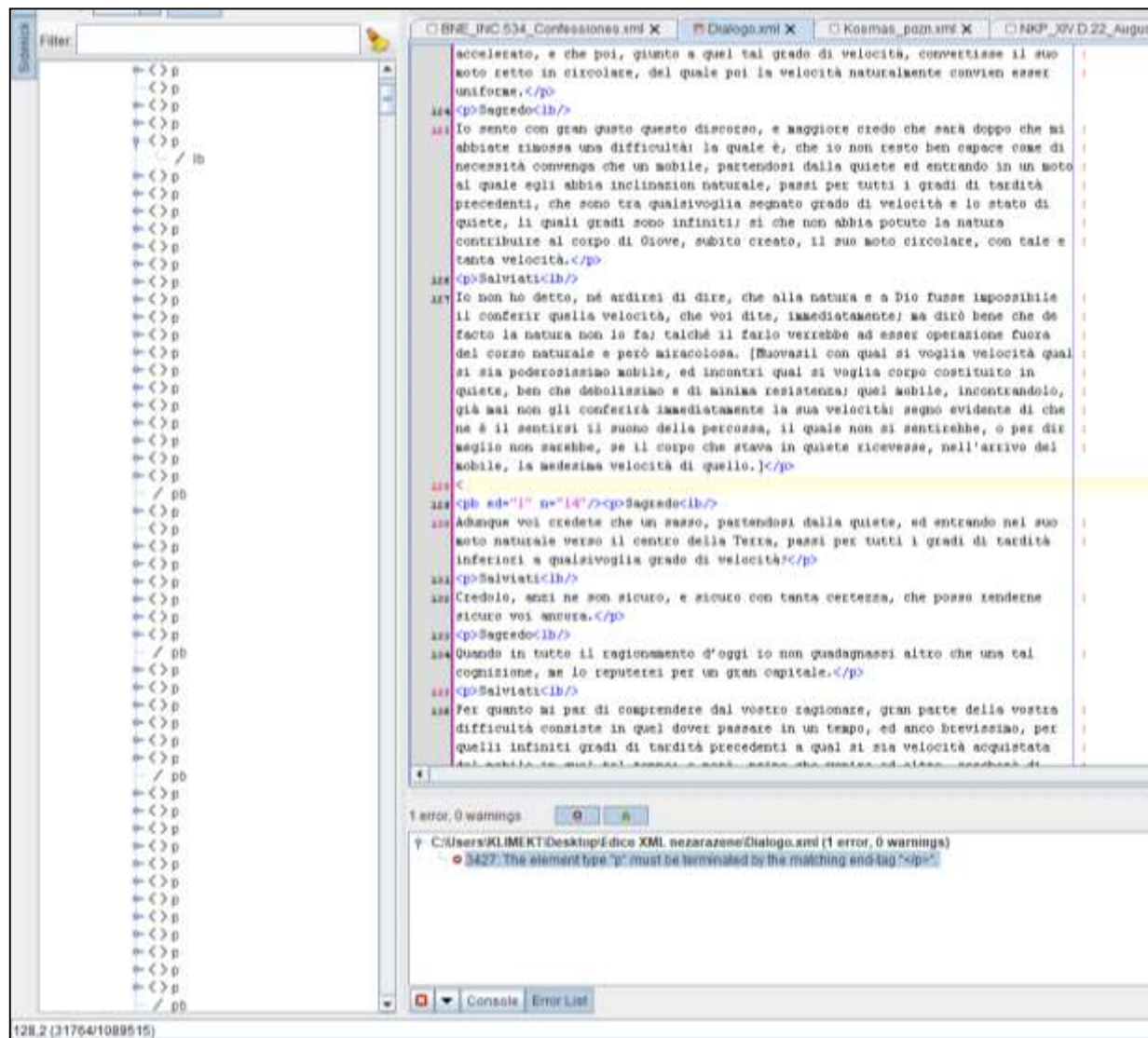
Realizace v MNS – crowdsourcing

The screenshot displays the Fulltextcrowdsourcing interface. On the left, a manuscript page is shown with musical notation and text in a Gothic script. A red box highlights a specific section of the manuscript. On the right, a search bar contains the text "Kyrie". Below the search bar, a dropdown menu shows the results, with "Kyrie" selected. The interface includes a top navigation bar with the "Fulltextcrowdsourcing" logo and a search bar. The bottom of the interface features a search bar and a list of results.

Realizace v MNS - technické pozadí

- jednoduchá struktura:
 - div (dokument)
 - div (strana)
 - head
 - p, p, p ...
- přímé napojení na obrazy zdigitalizovaného originálního dokumentu

Realizace v MNS – edice v xml

Děkujeme Vám za pozornost

Olga Čiperová
AiP Beroun s.r.o.
olga.ciperova@aipberoun.cz

Tomáš Klimek
Národní knihovna ČR
tomas.klimek@nkp.cz